

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. LXXV. Amerina testamenti. De eadem materia, de qua supra disc. 26. & 27. testamenti patris inter liberos, confecti per schedulam privatam, domi inter ejus scripturas repertam, in ordine ad ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

rem assistentiam habente auctoritatum, ac rationum, & æquitatis, ac etiam ipsius communis usus, & naturalis discursus, juxta nostros præsertim Italiae receptos mores; Quatenus pertinet ad hujusmodi dispositionis reformationem, ac reductionem ad æqualitatem, cum ea diligentia, quæ pro consuetis Curia occupationibus concedi potuit, non licuit videre descendente ad hos terminos præcisos; Credebam tamen, ut rectè adaptabiles essent dicti termini *text. in l. hac editali C. de secundis nuptiis*, quos ut supra exæquat communiter recepta *glos. in cod. §. Et quoniam*, atque exæquatio probabilitatis fomentum habet, cum eadem, ac major videatur ratio.

His autem terminis retentis; Respondi quod probabiliter subtrahi posset, juxta opinionem, quam inconcussè tenet Rota & Curia Romana, ut *quod Merlin. decis. 34. & 828. dec. 406. par. 9. & dec. 305. par. 10. rec. & pluries in sua materia sub rit. de success. ac etiam sub rit. de dote occasione lucr. disc. 130. & seq.* (quidquid in contrarium deducti apud Capyc. *Lavr. consulte. 91.*) ut scilicet prius ad favorem filii legitimi deduci debeat legitima, tanquam species æris alieni, deindeque, in reliquo asse, æqualis fieri debeat divisio, cum eadem ratio, in omnibus (ut supra) militare videatur.

Major autem difficultas, urgebat in testamento mulieris, in quo maxima dignoscebatur naturæ, & communis usus repugnantia; Quando enim pater, vel mater, meliorem facit conditionem illegitimorum, quam legitimorum, tunc id referri potest ad rationem amoris, quem frequenter experientia majorem docet in filiis, qui ex hujusmodi amorosis, ac furivis illicitis amplexibus procreantur; At in ea, quæ mater est filiorum legitimorum, atque illegitimis extranea est, quinimo ei tanquam uxori viri adulterini, illi odibiles, ac omnino exosi esse solent, magna viget repugnantia naturæ, ut proprios filios excludat, dictoque exosos includat, ideoque, ubi ipso viro vivente, hujusmodi testamentum conditum fuisset, tunc animus dubitari potuisset, de mulieris concussione, vel seductione ab eodem viro, quodque propterea, retentis eidem terminis *text. in l. hac editali*, dicendum veniret idem, quod habemus, de dispositione parentis binubi, ad favorem extranei, in gratiam tamen secundi conjugii, ejusque contemplatione; Ubi verò id sequutum esset post mortem viri, unde propterea dicta ratio non esset adaptabilis, tunc quoad istud testamentum, dixi quod resolutio penderet à circumstantiis facti, an scilicet in dicto Joanne adesset ratio demeriti personalis, quod justam indignationem in avia causasset, ob quam (seclusa legitima), ad cujus effectum requiritur positiva justificatio causarum, quæ ex heredationem licitam reddant, non improbabiler ita extraneo postpositus fuerit.

Ista verò circumstantia cessante, advertebam inspicendam esse, an inter socrum, & nurum, quæ mater erat Joannis (ut nimium probabile erat), ad fuissent odia, & rancores, quasi quod exclusio fuerit ob odium cum alio, nempe cum nepotis matre, quod in jure damnatum est, ad terminos *text. in l. si quis in suo testamento §. legis autem C. de inoff. test. & l. fin. C. de hered. insti.* cum ibi notatis, & insinuat *sub tit. de fidei commissis disc. 116. circa finem*; Id autem mature examinatum non fuit, cum species factitatis videatur assumere disputandas quæstiones juris, non cogniti prius, an congruant, nec ne ad factum, alius circumstantiis attentis, à quibus penè omnium forensium quæstionum decisio pendet.

AMERINA

TESTAMENTI

PRO

JULIO PLACENTIO

CUM

ANTONIO FRATRE.

Casus disputatus coram Prælo Judge commissario, resolutus pro Julio.

De eadem materia de qua supra *disc. 26. & 27.* testamenti patris inter liberos, confecti per schedulam privatam, domi inter ejus scripturas repertam, in ordine ad imperfectionem voluntatis.

SUMMARIUM.

- 1 *Acti series.*
- 2 **F** Testamentum inter filios valet sine solemnitatibus, dummodo voluntas sit perfecta.
- 3 Defectus voluntatis attenditur etiam inter liberos.
- 4 Quod requiratur subscriptio.
- 5 Item expressio temporis.
- 6 Custodia in scrinio.
- 7 Dicitur imperfecta voluntas si constat quod alius actus erat faciendus.
- 8 Vel dicatur quod est minuta.
- 9 De eadem conclusione de qua n. 3. quando constat de imperfectione voluntatis.
- 10 De expressione temporis de qua num. 5.
- 11 Et quando ea requiratur.
- 12 De requisito subscriptionis de quo n. 4.
- 13 De requisito de quo n. 6.
- 14 Requisita quamvis non necessaria, deserviunt tamen ubi deficiunt pro argumento imperfectionis.
- 15 Quomodo in hac materia sit procedendum.
- 16 Ex quibus dicatur adesse imperfectio voluntatis.
- 17 Divisio, quam pater faciat inter filios non subjacet solemnitatibus.
- 18 De differentia inter testamentum inter liberos, & illud ad pias causas, quodque illud minores exigat probationes, & de ratione.
- 19 Substitutio reciproca quod non contineat gravamen, vel inæqualitatem inter filios.

DISC. LXXV.

THOMAS Placentius; valdè numerosam habens prolem (adeo ut eo immunitatis nimium commendabili, atque ubique exactè observando, potiretur privilegio, quod per legem patri duodecim filiorum conceditur,) per schedulam ejus manu conscriptam, quæ à quodam Religioso, defuncto testatore, post aliquod tempus exhibitæ fuit, testamentum ordinare processus est, in quo, pro consuetis Italiae moribus, provisus feminis de congrua dote, masculis

De LUCA
De
Testamentis
et cat.
CVI
9

in aequaliter instituit, cum reciproca inter eos substitutione, omniumque aequali dilectione, injungendo praesertim etiam praecipuum communione atque in casu divisionis, istiusmodi (praesertim in antiqua domo) prudenter praescribendo; Cum autem pluribus fratribus praedefunctis, inter Julium, & Antonium, in Urbe ejusdem paterna facultatis medicinae professores, aliquae exortae essent controversiae, unde propterea Antonius natu minor ad divisionem provocaret Julium, qui ad eam impediendam de paterno testamento id prohibente, opponeret, actor autem illius validitatem negaret; Hinc proinde firmato in controvertibiliter puero, consistente in facto, super recognitione scripturae, quodque illa per Thomam patrem conscripta esset, assumpta fuit coram A. C. seu Praelato deputato disputatio juris super validitate, ac perfectione; Praetendente Antonio, quod haec schedula contineret simplicem minutam, seu preparationem futuri testamenti, quod pater in animo habebat ordinare, absque eo quod ad actum testandi devenisset; Verum in prima instantia pro testamento validitate, ac perfectione ad favorem Julii prodit sententia confirmata etiam in alia instantia per Judicem appellationis, atque in hoc statum, ob appellationem denuo interpositam, causa pendet, probabiliter tamen (ut deceret,) aliam prosecutionem non habitura.

In disputationibus igitur habitis coram Judice appellationis (coram quo tantum scripsi pro Julio,) Scribentes pro Antonio impugnante testamentum, non negabant juris principium, de quo supra *disc.* 26. & 27. ut testamentum patris inter filios, per solam schedulam ejus manu conscriptam, absque alia solemnitate sufficiat, cum ad instar, idem receptum sit in testamento ad pias causas, ut pluries in praecedentibus habetur.

Dicebant tamen, ut id procedat, quando talis schedula est perfecta, cum subscriptione, ac data temporis, nempe, anni, mensis, & diei, necnon bene retenta sit in scrinio, inter alias scripturas conservatione dignas, eamque habeat formam, vel adminicula, ut constare dici valeat de voluntate jam perfecta, & determinata, adeo ut redacta esset ad actum testandi, ideoque dici posset esse in termino; fucus autem ubi adhuc esset in via, adeo ut schedula, contineret solum futuri testamenti preparationem, quam *Minuta*, sive *abozzum* vulgo dicimus, cum tunc, imperfectio non proveniat a defectu solemnitate, ac juris positivi, sed ab illo voluntatis, ac juris naturae, quem nullus favor, nullumque privilegium supplet, ut pluries in praecedentibus advertitur, occasione testamentorum ad pias causas, ac etiam eorum, quae fiant vigore indulti remittentis omnes solemnitates praesertim *disc.* 6.

Atque in specie testamenti inter liberos, ut non substatueatur, ubi imperfectio proveniat a voluntate adhuc indeterminata, Aliqui ex scribentibus, de illo genere, quod nostros parvi pendendo, exteros, ac remotos quaerunt, magnum faciebant cumulum modernorum Ultramontanorum, & praesertim *Besold. conf.* 86. a num. 4. par. 2. *conf.* 94. a num. 19. par. 3. & *conf.* 273. a num. 19. par. 3. & *conf.* 273. a num. 16. par. 6. *Treuther. conf.* 15. a numer. 120. lib. 1. *Vames. conf.* 64. num. 7. in civilibus centur. 1. & *conf.* 47. a num. 30. *teutur.* 6. *Ulter. inter. conf.* *Academ. Marpurgen. vol.* 4. *conf.* 35. num. 59. & 77. *Cothman. responf. jur.* 46. num. 62. lib. 4. *Richaer. conf.* 17. n. 27. par. 4. *Schnid. conf.* *Argentor.* 56. numer. 5. & *conf.* 79. numer. 43. tom. 1. *Coler. conf.* 8. a num. 106.

Imperfectio autem voluntatis, ex pluribus dedu-

cebatur; Primò nempe ex defectu subscriptionis, quam necessariam esse, probari dicebant per *rexi. in §. 1. §. quia vero Auth. de testam. imperf. inter fil.* ex quo per *Irrerium* desumpta est *Authem. quod sine Cod. de testam.* ideoque ita firmant, vel praesupponunt mox allegati *Ultra montani*, ac alii, quos elaboratè colligit modernus moralis *Boss. tom. 2. moral. tit. 10. de testam. inter liber.*

Secundò ob non descriptionem anni, mensis, vel diei, ut necessarium esse, ad litteram disponit supra allegatus textus in *auth. de testam. imperf. inter liber.* ejusque compendium contentum in *dicta auth. quod sine*, ubi firmant *Repetentes*, & sequuntur alii principaliter collecti per *Boss. ubi supra*, & patet etiam ex infra allegandis in responsione ad hoc requisitum.

Tertiò, quod eadem schedula per testatorem non retineretur bene custodita in scrinio, sive in colloco, in quo instrumenta, aliasque scripturae importantes retinere solebat, ut aliis relatis *Grat. discept.* 235. n. 19. cum aliis, per *Boss. ubi supra*.

Quarto fortiter ex eo, quod ipse contextus schedulae praesertim in principio praesupponeret quod pars proemialis extendenda esset *in forma*, &c. nempe juxta solitum formularium Notariorum, quod evidenter convincere videbatur, ut testator in animo haberet, faciendi alium actum perficientem testamentum, ac propterea illa esset simplex preparatio, ut in terminis longè fortioribus schedula in omnibus perfecta, ac nitida, cum consueta parte proemiali, bene extensa, & cum data temporis, & loci, ac subscriptione, repertae in scrinio confecto testatoris ex improviso defuncti, cum alia notabili circumstantia praecedentis scripturae preparatoriae, firmatur in saepius insinuata *Romana haereditatis* 14. *Januarii* 1661. coram *Veraspio* revocatoria alterius praecedenter editae 4. *Maii* 1657. coram *Melisso*, quamvis ageretur de dispositione ad pias causas, favore scilicet Ecclesiae Sudariae, ob eam circumstantiam, quod ad effectum quadam adnotatio alterius dispositionis faciendae, ut pluries in praecedentibus insinuatur.

Et quintò clarius, quoniam in dorso ejusdem schedulae, eadem manu seu characterè testatoris, scriptum legebatur verbum *minuta*, qua mvis interlineatum esset, cum interlineatio fieri potuerit à quocumque ex intervallo, absque eo quod convinci, seu distingui posset, an ab uno, vel ab altero facta esset, sive de uno, vel alio tempore.

Non negabam ego scribens pro testamento perfectione, ac observantia, veritatem dictae propositionis in genere, sive in abstracto, quod scilicet ubi certus esset defectus imperfectionis voluntatis non redactae ad terminum, sive actum testandi, adhuc etiam in hoc testamento inter liberos, sive in eo ad pias causas, aut per indultarium condito, haec imperfectio attendenda sit, ut potè juris naturae, quod lex positiva supplet, vel tollere non potest, ut pluries occasione testamenti ad pias causas, vel alterius in vim indulti in praecedentibus advertitur, ac etiam implicitè supponitur *dicto disc.* 26. & 27. ubi in specie de hoc testamento inter liberos.

Dicebam tamen, quod punctus erat in applicatione, sive in probatione hujus imperfectionis, de qua sit quaestio, nè aliàs praesupponatur pro conclusione id, quod est in quaestione; Ideòque dicebam, quod punctus non erat, an posita hujusmodi imperfectione, illa vitaret actum, necne, sed erat, an ad effectum haec imperfectio, quae in casu, & ad effectum, de quibus agebatur, ob particularem circumstantiam, non videbatur considerabilis.

Ex-

Expendendo autem singulas dictas imperfecti-
 10 ones; Quatenus pertinet ad primam, & secundam,
 deducam ea, quæ in testamento ad pias causas, super
 confimili schedula, sine subscriptione, ac sine tem-
 pore, habentur supra *disc. 14.* cum tamen (ut infra
 advertitur) in hac materia, favorabilior, sive minori-
 bus solemnitatibus subiecta videatur dispositio in-
 ter liberos, quæ inæqualitatem non contineat,
 quàm illa ad pias causas, pro qua, DD. adinstar ab
 hoc testamento inter liberos, statuerunt exemptio-
 nem à solemnitatibus, atque præsertim ista super
 defectu temporis, in specie neglecta fuit *apud Ca-
 waler. dec. 553. in princ. & supponitur dec. 476. apud
 Buratt. num. 8. & dec. 575. n. 3.*

Quamvis etenim supra allegatus textus, in ver-
 bis, istud requisitum temporis exigat; Attamen ad-
 11 vertebam quod; Vel ille intelligendus est in casu,
 quo pater eligeret in scriptis, ac solemniter testari,
 juxta formam textus in *l. hac consuetisima*, quæ tunc
 magis in usu erat, ac verè præsupponi videretur, quasi
 quod isto casu, proportionaliter ad alia testamenta
 cum extraneis, tot solemnitatibus subiecta, aliqua
 specialis forma, vel major solemnitas desideranda
 veniret.

Vel (& probabilis, ut tempus necessarium ef-
 set, quando vis in ipso tempore consisteret, cum
 tunc illud videatur de substantia, ideoque conclu-
 denter justificari debeat; Adinstar eorum, quæ plu-
 ries habentur *sub tit. de benefic. in proposito* iustifi-
 candi mortem possessoris, ut eatenus præcisa, &
 concludens temporis probatio desideranda sit,
 quatenus vis consistat in tempore, & non aliis;
 Quod etiam generaliter *sub tit. de iudic. & alibi* ha-
 betur in proposito tertium non benè concludentium,
 seu variantium in tempore.

Ideoque, ubi variæ ejusdem testatoris schedulæ
 reperiuntur, unde propterea intret quaestio, qua-
 nam earum sit posterior, quæ aliis prævalere de-
 beat, tunc id attendi debet, ut benè desumitur ex
*Bald. in eadem auth. quod sine num. 4. & advertit-
 ur apud Buratt. d. decis. 457. num. 8.* ubi quod, tunc
 tempus est considerabile, quando in eo vis consistit;
 Atque id considerari solet, ubi schedula non sit ab
 eodem testatore conscripta, sed à Notario, vel ab
 altero, ex deductis per *Menoch. conf. 288. numer. 31.
 Cancr. var. part. 1. capit. 4. de testament.
 num. 107.*

Eodemque casu, desiderandum videtur alterum
 requisitum subscriptionis, quando scilicet, corpus
 12 scripturæ sit aliena manu conscriptum; Secus autem
 ubi manu ipsius testatoris, cum tunc alia subscriptio
 desideranda non videatur, ut in proposito actuum
 inter vivos, ubi scriptura sit perfecta, & non appa-
 reat quod à subscriptione perfectionem recipere
 debeat, habetur cæteris relatis *apud Duran. decis.
 363. n. 5. Buratt. dec. 192. & in aliis.*

Et quoad tertium defectum, quod scriptura re-
 perta non sit in serinio; Dicebam quod nullibi in
 13 jure statutum est, ut istud requisitum sit præcisè ne-
 cessarium *ut apud Boss. ubi supra*; Benè tamen
 quando schedula reperiretur inter scripturas negle-
 ctas, quæ nullius importantia reputentur, argumen-
 tum vehemens resultare videtur imperfectionis,
 quod scilicet testator illam scripturam tanquam
 simplicem minutam seu præparationem neglexerit,
 & in his terminis loquitur *Gratian. ubi supra*, & ad-
 vertitur *supra disc. 6.*

Atque in idem observabam rectè ponderabiles
 esse præfatos alios duos defectus, subscriptionis, &
 14 temporis, quod scilicet, cum ex communi usu, illæ

schedulæ, quæ conficiantur cum jam determinata
 voluntate, tunc deveniendi ad actum testandi, il-
 lumque perficiendi, soleant ita reduci ad formam
 perfectam, per subscriptionem, & datam, ac etiam
 diligenter custodiri; Scripturæ autem sine subscri-
 ptione, & data, pro communi usu continere solent
 minutas, vel præparationes; Hinc proinde hujusmo-
 di defectus nimium considerabiles videntur, non
 quia requirantur per legem, cui propterea satisfac-
 tum non sit, sed quia magnum præbeant naturale
 adminiculum, sive argumentum, quod testator ad-
 huc in animo non habuerit actum perficere, sed so-
 lum præparare.

Hinc proinde, pro meo sensu, in omnibus ma-
 teriis, vel quaestionibus voluntatis, præsertim verò in
 15 his specialibus terminis, irrisione semper digni visi
 sunt illi, qui potius grammatici, seu pedagogi lega-
 les, quàm jurisprudentiæ professores dicendi, to-
 tam vim in hoc proposito constituere solent in li-
 tera legum, seu in verborum criticatione, vel gram-
 maticali sensu; Tum quia (ut sæpè advertitur,) le-
 gum auctoritas, potius ex earum rationabilitate, ac
 usus receptione provenit; Tum clariùs, ex eadem ra-
 tione, pluries in præcedentibus insinuata, occasione
 testamentorum ad pias causas, quod scilicet, exem-
 ptio hujusmodi testamentorum à solemnitatibus,
 non proveniat ex aliquo privilegio, quod eis lex po-
 sitiva concesserit, unde propterea intelligere oportet
 privilegia strictè ad limites verborum legis ea
 concedentis, juxta regularem naturam privilegio-
 rum, à jure exorbitantium, dum lex positiva in hoc
 solum se habet negativè, vel abstentivè, quod scilicet
 nulla ejus forma, vel solemnitas desideranda veni-
 at tanquam à cessante ratione illius suspensionis,
 quæ ratione subiectæ materiæ, in hujusmodi acti-
 bus habetur, & ob quam, ut machinationibus oc-
 curratur, tot solemnitates adhibere oportuit, &
 consequenter actus remanet in puris terminis na-
 turalibus, atque sola probatio naturalis inquirenda
 est, eo modo, quo in actibus inter vivos, vel in aliis
 non solemnibus habemus, attendendo scilicet so-
 lam formam probatoriam, non autem solem-
 nem.

Magnam verò difficultatem mihi inferebant alia
 duo posteriora imperfectiois argumenta, quæ poti-
 16 tiùs expressè probationis, quàm argumentorum
 terminum mereri videbantur, unde propterea,
 quando ageretur de testamento ad pias causas, vel
 etiam, de illo ad prophanas alicujus indultarii, tunc
 pro meo iudicio imperfectio voluntatis videretur
 clara, & incontrovertibilis; Multò verò magis simul
 concurrentibus dictis tribus aliis argumentis, quæ
 (ut præmissum est) considerabilia non sunt, ea capi-
 endo tanquam solemnitates, vel tanquam requisita
 necessaria per dictam legem civilem præscripta, sed
 benè inducunt argumentum naturale, cum aliis
 conjungendum, ex consueta regula, *ut singula qua
 non profunt, &c.*

Verum in hac facti specie, ex ejus particularibus
 circumstantiis, his non obstantibus (reflexendo etiam
 17 ad veritatem) probabilis videbatur, ut ad
 præcisum effectum hujus quaestionis, super divisi-
 one, seu modo dividendi, hujusmodi voluntas at-
 tendenda esset; Tum quia text. in §. *quia verò fin.
 auth. de testam. imperfect. inter liber.* agendo de di-
 visione, quam pater moriens inter filios faciat, non
 exigit ea requisita, quæ desiderat in eodem testa-
 mento inter liberos quoad alias dispositiones.

Tum etiam quia magna differentia videtur in-
 18 ter alia testamenta privilegiata, solemnitatibus non
 subiecta, ut sunt illa ad pias causas, vel indultario-
 rum,

De LUCIA
 de
 Testamentis
 et c.
 CVI
 3

rum, & istud patris inter filios, illa etenim, juxta sensum seu discursum naturalem, in effectu important positivum præjudicium tertii, ita tollendo boniis, quibus juxta ordinem intestatæ successio- nis, ipsa natura deferre videtur, eaque dando extraneis.

Secus autem in testamento patris inter filios, quoties potissimè, omnimoda æqualitas servetur, cum aliud in effectu hujusmodi testamenti importare non dicantur, nisi quamdam distributionem inter eos, quibus natura eadem bona defert, juxta communem sensum DD. quos ad satietatem colligit dictus elaboratus modernus moralis Bess. de testam. inter liber. tom. 2. moral. tit. 10. numer. 2. cum seqq. & bene patet ex deductis pro ratione dubitandi per Rot. dec. 74. par. 2. divers. Ideoque congruum est, ut filii servare debeant, prudentem voluntatem patris, quomocunque explicatam, ita ex Judicis officio supplendam, dum non est circa substantiam successio- nis, sed circa modum; Hinc proinde erroneum est hujusmodi materias, seu quæstiones, ita generaliter, ac in abstracto disputare, cum id ad scholasticos, & academicos pertineat, dum in foro agitur de decidendis casibus individuis ad effectus præcisos, de quibus agitur.

Et quamvis in hac facti specie dici posset, ut id rectè procederet, quoad modum dividendi; Scus autem quoad fideicommissum reciprocum, quod onus, ac servitutem importare dicitur, non tamen videbatur ob stare, quoniam cum illud esset æquale, atque incertum esset, quisnam filiorum prius, vel posterius defecturus esset, ita æque ad onus, ac ad commodum omnium id referri poterat, & consequenter potius favorem, quam odium continet, sive potius ordinem quam substantiam concernit ad text. in l. si pater puella C. de inoff. testam. cum concordantibus in proposito legitime relatis per Capyc. Lar. consult. 121. numer. 43. cum seqq. Ac etiam quia in præsentis quæstione de hoc non agebatur, sed ad dictum diversum effectum divisionis, vel modi dividendi, ideoque justæ viæ sunt resolutiones.

TUSCULANA DIVISIONES

PRO

JOANNE, & TYBERIO DE JATERIS

CUM

JOANNE FRATRE.

Casus disputatus coram A.C.

De derogatoria ad futura testamenti, aliisque dispositiones, contenta in testamento, ut scilicet, illud revocatum, non censeatur, nisi in dispositione revocante, certa forma adhibeatur, vel certa verba contineantur; An, & quando attendenda sit, necne.

- 1 **F**acti series.
- 2 **Q**uod ista quæstio non sit multum frequens, & sit facti potius, quam juris.
- 3 **R**egula est, ut secunda dispositio non revocet primam, non servata forma præscripta.
- 4 **D**e ejusdem regula limitationibus, seu declarationibus.
- 5 **Q**uomodo quæstio decidenda sit, & qua regula teneri debeat.
- 6 **D**e duplici ratione hujus casu.
- 7 **Q**uomodo circumstantia inducentes limitationem attendi debeant.
- 8 **D**e applicatione ad casum, ejusque circumstantiis.
- 9 **C**onfessio debiti facta in testamento non administrata, resolvitur in legatum.

DISC. LXXVI.

HAbens Martia vidua tres filios majores, ex aliis causis, inter se discordes, ipsa verò cum uno eorum convivendo, ut inter eos omnimodam æqualitatem servaret, neque ad aliquam inæqualitatem in futurum induci posset, de consilio fortè alicujus Jurisperiti, testamentum condidit, in quo eis æqualiter instituit, derogatoriam adjectit ad quascunque futuras dispositiones revocatorias, vel contrarias, non servata certa forma, id est non registrata salutatione Angelica, sive aliqua ejus parte, istud adiciendo signum ejus determinatæ voluntatis; Ad aliquod verò tempus, morti proxima, codicillos condidit, in quibus pro recognitione veritatis, declarare asseruit, se plurium annorum spatio aliam fuisse à Hieronymo filio, in cujus domo convixerat, mandando ut iste de hujusmodi alimentis prius re integrari deberet, id autem quod superesset, æqualiter dividi; Quare sequuta ejus morte, occasione dividendi domum, aliaque bona hereditaria, inter alias controversias exortas inter dictum Hieronymum ac Joannem, & Tyberium fratres coram A. C. fuit ista, an scilicet dicta codicillaris dispositio attendenda esset, dum non continebat dictam formam, seu verba, juxta legem in testamento adjectam.

Desuper autem in consueto otio Tusculano consultus, deindeque scribens pro impugnantibus codicillos, atque petentibus æqualitatem ad formam testamenti; Dicebam, quod ista quæstio frequenter per ora scribentium volitare solita, in foro, præsertim in Curia, non multum frequens videtur, adeo ut in diuturnæ meæ vitæ forensis inter vallo, formiter eam disputare occasio non dedit, neque scio quod ab aliis disputata sit, Hinc proinde, neglectis tot declarationibus, seu ampliationibus, & limitationibus desuper à DD. traditis, Verius est, ut ista sit quæstio potius facti, quam juris, ideoque juxta sæpius enunciata generalem naturam quæstionum cadentium in hac ultimorum voluntatum materia, non recipit certam, ac determinatam regulam, vel respectivè certam limitationem generalem, cuicumque casui applicabilem, sed in singulis casibus pendet decisio ex eorum qualitate, & circumstantiis, prudentis Judicis arbitrio metiendis.

Deservientibus regulis, vel respectivè limitationibus, ac declarationibus generalibus, pro quadam norma regulandi arbitrium prædictum, ut legat-